

MARIENE MOLLUSKEN UIT HET OOSTELIJK DEEL VAN DE MIDDELLANDSE ZEE 21. EEN VONDST VAN *FISSIDENTALIUM RECTUM* OP EEN DIEPTE VAN 1500 METER

H.K. Mienis

Marine molluscs from the Eastern Mediterranean 21.

A find of *Fissidentalium rectum* at a depth of 1500 meters

A find of an empty, but fresh looking juvenile shell of *Fissidentalium rectum* (Gmelin, 1791), family Dentaliidae, is here reported from off Haifa, Israel, where it had been taken from a depth of 1500 m. This Tusk shell is according to Caprotti (1978) a fossil species, which lived in the Mediterranean Basin during the Middle & Upper Pliocene and the Pleistocene. Additional finds, especially of life material, have to show whether it is still living at great depths in the Eastern Mediterranean.

De omgeving van de baai van Haifa moet zonder enige twijfel als het meest vervuilde gedeelte van de Middellandse Zee ter hoogte van Israël beschouwd worden. Niet alleen het water maar ook de zeebodem heeft regelmatig te kampen met verontreiniging door zware metalen afkomstig van de daar ter plaatse gevestigde olieraffinaderijen en diverse andere chemische industrieën. Het is dan ook niet zo verwonderlijk dat biologen verbonden aan het marien biologisch instituut in Shiqmona ('Israel Oceanographic & Limnological Research Ltd.') regelmatig ecologisch onderzoek in dat gebied uitvoeren. Dit onderzoek beperkt zich

niet tot de littorale kustwateren, maar wordt ook uitgevoerd langs een naar het westen lopend traject tot op een diepte van 1500 meter. Vooral het laatstgenoemde project, dat bekend staat onder de naam 'Haifa Bay Chemical Profile', heeft in de laatste jaren al regelmatig tot verrassende vondsten geleid. Onder het verzamelde materiaal bevonden zich een groot aantal soorten uit allerlei diergroepen (onder meer vissen, krabben en mollusken) waarvan het bestaan in het oostelijk deel van de Middellandse Zee tot dan toe niet bekend was. Dit rapport blijft beperkt tot de beschrijving van een vondst van een merkwaardige stoottand.

Een monster dat op 5 november 1990 ten westen van de Haifa Baai was opgehaald door professor Bella Galil van een diepte van 1500 m, bevatte een lege schelp van een stoottand (TAU 27690/1), die direct opviel door de diepe insnijding (= fissura) aan het smalste eind en de relatief brede opening aan het andere eind van de schelp. De sculptuur bestond uit 14 primaire en 13 secundaire ribben. Tussen deze ribben en ook daarop verliep een nog veel fijnere sculptuur in de lengterichting, die gekruisd werd door een bijna even fijne dwarssculptuur. De lengte van de schelp bedroeg 34.1 mm en de grootste breedte 5.9 mm. De insnijding had een lengte van 2.6 mm. Het exemplaar maakte een 'recente' indruk.

Ongetwijfeld behoorde het exemplaar tot een soort uit het genus *Fissidentalium* Fischer, 1885, familie Dentaliidae. Recente exemplaren behorende tot dat geslacht zijn echter niet bekend uit de Middellandse Zee (Caprotti, 1965 & 1966; Ghisotti, 1979). Ook uit de Rode Zee is tot nog toe geen enkele *Fissidentalium* gerapporteerd (Dekker & Orlin, 2000).

De naam voor deze stoottand werd gevonden onder één van de Neogene soorten uit het Mediterrane gebied, die door Caprotti (1978) beschreven en afgebeeld werden: *Fissidentalium rectum* (Gmelin, 1791). Deze determinatie werd bevestigd door vergelijking met tien fossiele exemplaren van deze soort afkomstig van Ficarazzi, Provincia Regionale di Palermo, Italië, leg. De Fiore (HUI 21686/10 = ex-coll. Coen). Gezien de lengte van het 'recente' exemplaar hebben we hier zo goed als zeker te maken met een schelp van een nog juveniele stoottand. De kromming van

het exemplaar komt ook geheel overeen met dat van het dunste deel van een fossiele schelp.

Caprotti (1978) is van mening dat *Fissidentalium rectum* als een uitgestorven soort beschouwd moet worden, die in de tweede helft van het Pliocene en het Pleistoceen in het Mediterrane gebied voorkwam. Recente vondsten van deze soort waren hem niet bekend.

Meer materiaal, liefst voorzien van resten van het dier, is nodig om uit te maken of *Fissidentalium rectum* nog levend voorkomt op grote diepte in het oostelijk deel van de Middellandse Zee. Tevens moet er rekening gehouden worden met het feit dat het exemplaar ook afkomstig kan zijn van onderzeese afzettingen, die dateren uit het Plio-Pleistoceen.

Literatuur

- CAPROTTI, E., 1965. Notes on the Mediterranean Dentaliidae (Studies on Scaphopods). — Atti Soc. It. Sci. Nat., Milano, 104(3): 339-354, 1 pl.
- CAPROTTI, E., 1966. Il Dentalium rossati, nuova specie mediterranea (Studi sugli Scafopodi, IV). — Natura, Milano, 57(3): 194-196.
- DEKKER, H. & Z. ORLIN, 2000. Check-list of Red Sea Mollusca. — Spirula, 47(Supplement): 1-46.
- GHISOTTI, F., 1979. Chiavi di determinazione degli Scaphopoda del bacino Mediterraneo. — Boll. Malacologico, Milano, 15(9-10): 289-294.

Adres van de auteur:

National Mollusc Collection
Berman Building
Department of Evolution, Systematics & Ecology
Hebrew University
91904 Jerusalem
Israel
E-mail: mienis@netzer.org.il